

GIÁO DỤC Ý THỨC PHÁP LUẬT CHO SINH VIÊN Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN & TRUYỀN THÔNG, ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Trần Thùy Linh¹

Tóm tắt: Giáo dục ý thức pháp luật của sinh viên là quá trình chủ động, tích cực tác động qua lại giữa chủ thể giáo dục với đối tượng được giáo dục nhằm biến đổi cả ý thức lẫn hành vi thực hiện, vận dụng pháp luật của họ, làm cho ý thức và hành vi pháp luật ngày càng hoàn thiện hơn - một yếu tố nền tảng trong nhân cách, cơ sở để sinh viên tự điều chỉnh hành vi của mình đúng pháp luật. Bài viết phân tích nội dung giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên, đề xuất các biện pháp giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên ở trường Đại học Công nghệ Thông tin & Truyền thông - Đại học Thái Nguyên.

Từ khóa: Giáo dục, ý thức pháp luật, sinh viên.

1. MỞ ĐẦU

Ý thức pháp luật của sinh viên với tư cách là công dân, họ tham gia với tư cách là cá nhân khi tham gia vào đời sống xã hội ở cơ sở. Ý thức pháp luật của cá nhân phản ánh tri thức, tình cảm, niềm tin của cá nhân về pháp luật. Ý thức pháp luật cá nhân của sinh viên chịu ảnh hưởng của điều kiện kinh tế - xã hội, văn hóa, trình độ học vấn, hoàn cảnh sống, hoàn cảnh gia đình, v.v... Khi tham gia vào đời sống pháp luật của xã hội, họ tham gia với tư cách là một cá nhân thể hiện tri thức pháp luật, tình cảm, niềm tin của cá nhân trước các hiện tượng pháp lý, trước các hành vi hợp pháp và không hợp pháp của hành vi ứng xử trong đời sống xã hội hàng ngày. Dần dần họ sẽ hình thành và hoàn thiện tri thức pháp luật của mình, đưa ra những khái niệm, phán đoán, suy luận về các tình huống pháp luật trong thực tiễn. Trong cuộc sống hàng ngày và trong học tập, để phù hợp với các quy định của pháp luật, sinh viên phải tự điều chỉnh hành vi của mình.

Đã có nhiều công trình nghiên cứu về giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên, chẳng hạn Nguyễn Chí Đông trong công trình “Ý thức pháp luật và vấn đề giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên tỉnh Quảng Ninh hiện nay” [1] làm rõ khái niệm, tính chất, kết cấu, vai trò của ý thức pháp luật; mục tiêu, nội dung, hình thức, phương pháp và sự cần thiết phải tăng cường giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên hiện nay.

Đỗ Thành Đô trong luận án tiến sĩ “Giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên các trường đại học ở các tỉnh Trung Trung Bộ trong giai đoạn hiện nay” [1] đã làm rõ lý luận

¹ Đại học Công nghệ Thông tin và Truyền thông - Đại học Thái Nguyên

của ý thức pháp luật, mối quan hệ của ý thức pháp luật với ý thức pháp quyền, từ đó đặt vấn đề về công tác tăng cường giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên.

Đinh Xuân Thảo trong công trình “Giáo dục ý thức pháp luật trong các trường đại học, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề (không chuyên luật) ở nước ta hiện nay” [6]. Trên cơ sở phân tích đặc điểm của nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần theo định hướng XHCN ở Việt Nam giai đoạn đầu của quá trình đổi mới đất nước, đời sống pháp luật của xã hội có những biến động mạnh, bộc lộ nhiều mâu thuẫn giữa tốc độ, sự đầu tư xây dựng, ban hành các văn bản pháp luật với sự hạn chế trong tổ chức thực hiện pháp luật và trình độ văn hóa pháp lý, ý thức pháp luật của các tầng lớp nhân dân lao động còn nhiều thấp kém.

Nhìn chung, các công trình nghiên cứu đã được công bố của các tác giả trong và ngoài nước liên quan đến ý thức pháp luật và giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên. Giáo dục ý thức pháp luật của sinh viên là quá trình chủ động, tích cực tác động qua lại giữa chủ thể giáo dục với đối tượng được giáo dục nhằm biến đổi cả ý thức lẫn hành vi thực hiện, vận dụng pháp luật của họ, làm cho ý thức và hành vi pháp luật ngày càng hoàn thiện hơn - một yếu tố nền tảng trong nhân cách, cơ sở để sinh viên tự điều chỉnh hành vi của mình đúng pháp luật.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.2. Nội dung giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên

2.2.1. Giáo dục tri thức về pháp luật cho sinh viên

Ý thức pháp luật của sinh viên là tổng thể tri thức, tình cảm, niềm tin vào pháp luật của đội ngũ cán bộ này phản ánh đời sống pháp luật của họ. Để giúp sinh viên có tri thức pháp luật pháp luật thì việc tìm hiểu, tích lũy kiến thức pháp luật bằng tự học hỏi, tự đúc rút kinh nghiệm là cần thiết để giáo dục hiệu quả hoạt động tổ chức thi hành pháp luật.

Ý thức pháp luật phản ánh tồn tại xã hội từ góc độ pháp luật, với những khía cạnh có liên quan đến pháp luật như hệ thống pháp luật, tình trạng pháp chế, hoạt động tổ chức, thi hành và vận dụng pháp luật, tình cảm, niềm tin của con người trước pháp luật. “Sự phản ánh này không chỉ phụ thuộc vào chủ thể phản ánh như trình độ tri thức pháp luật về các tri thức pháp luật mà còn phụ thuộc vào thực tiễn đời sống xã hội” [2, tr.11]. Ý thức pháp luật của sinh viên mang diện mạo màu sắc đặc trưng của sinh viên. Sự phản ánh đó thể hiện ở trình độ tri thức pháp luật và hoạt động vận dụng pháp luật vào học tập và cuộc sống của họ. Vì vậy, để đáp ứng được yêu cầu của vận dụng pháp luật vào học tập và cuộc sống mà họ phải giải quyết hàng ngày đòi hỏi sinh viên phải có tri thức pháp luật, vậy nên, cần phải đào tạo, bồi dưỡng để trang bị tri thức pháp luật cho sinh viên để giáo dục ý thức pháp luật cho họ.

Ý thức pháp luật chỉ được hình thành trên cơ sở những tri thức pháp luật, tri thức pháp luật càng hoàn thiện thì trình độ của ý thức pháp luật càng cao. Đội ngũ sinh viên với tư cách là chủ thể của các quan hệ pháp luật ở trường đại học cần phải nhận thức quyền và nghĩa vụ của mình để có hành vi ứng xử đúng đắn. sinh viên có tri thức pháp luật thể hiện ở khả năng nhận thức của họ trong lĩnh vực pháp luật sẽ giúp họ xử lý tốt các tình huống pháp lý.

Sinh viên cần phải nhận thức được pháp luật là công cụ bảo vệ mình và bảo vệ xã hội, không những thế còn kiến tạo sự phát triển xã hội, phát huy những hành vi tích cực, hạn chế những hành vi tiêu cực, từ đó sinh viên chủ động tham gia xây dựng đời sống chính trị, pháp lý, đạo đức của xã hội xã hội chủ nghĩa.

Khi nhận thức được các quy luật vận động, biến đổi, tác động, chi phối của các hiện tượng pháp luật, ảnh hưởng của điều kiện kinh tế- xã hội, chính trị, văn hóa lên đời sống pháp luật thì sinh viên sẽ nhận thức được quy luật vận động, phát sinh, phát triển và tiêu vong của các hiện tượng pháp luật, hình thành , văn hóa pháp luật, tư tưởng, học thuyết chính trị - pháp lý, để giáo dục hiểu biết đòi hỏi sinh viên phải tham gia xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật nhằm vận dụng pháp luật có hiệu quả trong công việc của bản thân và trong cuộc sống.

Hiện nay, tình trạng “nghiện” internet và mạng xã hội gia tăng trong thanh, thiếu niên, kéo theo đó là một số hệ lụy liên quan đến đạo đức, lối sống, vi phạm pháp luật... Một số biểu hiện tiêu cực, chưa phù hợp trong giao tiếp ứng xử nơi công cộng của thanh niên đáng phải quan tâm như: Dễ kích động trong ứng xử khi va chạm; không thực hiện những quy định nơi công cộng (xả rác bừa bãi, nói chuyện ồn ào...). Để giáo dục tri thức pháp luật cho sinh viên, đối với chủ thể quản lý cần tuyên truyền về tri thức pháp luật cho cán bộ cấp cơ sở để họ có hiểu biết những tri thức về Nhà nước, về pháp luật và áp dụng vào thực tế cuộc sống. Những tri thức đó là: các bộ luật, luật, pháp lệnh, nghị định, các văn bản quy phạm pháp luật khác đang có giá trị và hiệu lực như: Hiến pháp, Luật An ninh mạng 2018 (có hiệu lực từ ngày 01/01/2019), Luật Thanh niên 2020 (có hiệu lực từ ngày 01/01/2021), Luật giao thông đường bộ, đường sắt, đường thủy nội địa, đường hàng không dân dụng, Văn bản hợp nhất Quyết định về tín dụng đối với học sinh, sinh viên, Thông tư 06/2022/TT-BGDĐT Hướng dẫn trang bị kiến thức, kỹ năng về phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ cho học sinh, sinh viên trong các cơ sở giáo dục, Kế hoạch triển khai Quyết định 1895/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021-2030” của ngành Giáo dục v.v... Từ đó, sinh viên hiểu đầy đủ và đúng đắn về vai trò điều chỉnh của pháp luật sẽ từng bước mở rộng tri thức pháp luật, điều này có ý nghĩa đặc biệt quan trọng nhằm giáo dục nhận thức pháp luật, hiểu

đúng đắn và đầy đủ về vai trò của pháp luật từ đó hình thành tri thức, tình cảm và củng cố tình cảm, niềm tin pháp luật, điều chỉnh hành vi, lối sống của mình theo pháp luật.

Mỗi sinh viên lại có nhu cầu hiểu biết pháp luật khác nhau, do đó việc giáo dục tri thức pháp luật pháp luật cần có sự lựa chọn theo nguyên tắc ưu tiên.

Sinh viên nào cần ưu tiên trang bị những kiến thức nào trước. Nếu phổ biến đồng loạt hoặc tuyên truyền liên tục quá nhiều kiến thức thì sinh viên khó mà tiếp thụ. Họ sẽ cảm thấy xa vời, “chắc gì mình đã cần”, vậy nên để giáo dục hiểu biết pháp luật, chủ thể tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cần tuyên truyền ngắn gọn, cách diễn đạt đơn giản, nội dung tuyên truyền cần kịp thời, đầy đủ để cung cấp cho họ những thông tin, kiến thức, hiểu biết về pháp luật nói chung, pháp luật liên quan đến công vụ của họ nói riêng, làm hình thành và củng cố ý thức pháp luật nghề nghiệp của đội ngũ cán bộ này, góp phần rèn luyện các kỹ năng về chuyên môn, nghiệp vụ cho họ; từ đó, giúp họ hoàn thành tốt các nhiệm vụ chuyên môn trong điều kiện xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Để giáo dục tri thức pháp luật cho sinh viên thông qua ý thức và lối sống theo pháp luật nhằm giúp họ có kiến thức về nhà nước và pháp luật, nắm vững được những tri thức về pháp luật, “Sự hiểu biết pháp luật của nhân dân là yếu tố đầu tiên để hình thành. Pháp luật phải trải qua nhiều hình thức khác nhau mới đến được người dân và trở thành sự hiểu biết về pháp luật, tri thức pháp luật” [4, tr.30-31].

Hệ thống pháp luật được Nhà nước sửa đổi, bổ sung và hoàn thiện nhằm đáp ứng yêu cầu của thực tiễn cấp cơ sở luôn vận động và phát triển, vì thế người sinh viên không nên tự thỏa mãn với kiến thức pháp luật có được trong quá trình học tập ở nhà trường mà cần phải vừa làm, vừa tự học để cập nhật thông tin tri thức pháp luật mới, thường xuyên tích lũy những tri thức pháp luật trong quá trình xử lý công việc, giải quyết những tình huống pháp lý do văn bản pháp luật mới điều chỉnh.

Giáo dục nhận thức và hiểu biết đúng về hệ thống các quy định của pháp luật, các văn bản pháp luật sẽ giúp cho sinh viên có tình cảm, niềm tin và vận dụng pháp luật hiệu quả trong quá trình xây dựng, thực hiện và bảo vệ pháp luật.

Như vậy, tri thức pháp luật đúng đắn giúp cho sinh viên đưa pháp luật đi vào cuộc sống, không chỉ vậy còn hình thành những hành vi tích cực phù hợp với pháp luật, đáp ứng yêu cầu công việc của sinh viên. Trình độ tri thức pháp luật của sinh viên là cơ sở củng cố tình cảm, niềm tin vào pháp luật để đáp ứng yêu cầu của thực tiễn đời sống pháp luật ở cơ sở.

2.2.2. Nâng cao hiệu quả vận dụng tri thức pháp luật cho sinh viên

Trong vận dụng tri thức pháp luật vào học tập và cuộc sống, sinh viên phải phải tuân thủ pháp luật, không làm trái pháp luật, phải chấp hành pháp luật gắn với việc tích cực thực hiện những nghĩa vụ pháp lý với tư cách là chủ thể lãnh đạo, quản lý. Như vậy, khi sinh viên tuân thủ và chấp hành pháp luật, vận dụng tri thức pháp luật hiệu quả vào công tác chính là thể hiện ý thức pháp luật cá nhân của họ gắn với chức năng, nhiệm vụ của người sinh viên.

Sinh viên phải nắm vững tri thức pháp luật, ý nghĩa của các văn bản, quy phạm pháp luật, bám sát tình hình thực tế, thấu hiểu bản chất của tình huống pháp lý để vận dụng pháp luật đúng đắn, từ đó tuyên truyền, vận động, giáo dục quần chúng nhân dân sống và làm việc theo Hiến pháp, pháp luật.

Để giáo dục hiệu quả vận dụng pháp luật vào học tập và cuộc sống đòi hỏi sinh viên không chỉ có lối sống lành mạnh, có đạo đức, vững vàng về bản lĩnh chính trị mà còn phải có kiến thức, hiểu biết pháp luật ở trình độ cao. Ngoài việc thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước thì sinh viên phải triển khai mọi chủ trương, chính sách của Nhà nước hay chuyển “pháp luật trên giấy tờ” thành “pháp luật trong hành động”. Do vậy, đội ngũ sinh viên phải được trang bị tri thức pháp luật và có ý thức pháp luật ở trình độ cao để thực hiện tốt nhiệm vụ, chức năng của mình, từ đó có “những hành vi đấu tranh chống vi phạm pháp luật, tố giác về các hành vi vi phạm pháp luật v.v... Vấn đề quan trọng là phải làm cho các cá nhân hiểu được ý nghĩa xã hội, giá trị xã hội của các quy định pháp luật, của những hành vi hợp pháp và tuân thủ nó một cách tự nguyện, chứ không chỉ vì sợ chế tài” [5, tr.27].

Giáo dục hiệu quả vận dụng pháp luật vào học tập và cuộc sống để sinh viên ý thức việc tự học, tự trau dồi chuyên môn, nghiệp vụ là cần thiết để vận dụng pháp luật một cách có hiệu quả. Để vận dụng tri thức pháp luật hiệu quả, sinh viên tích lũy những bài học kinh nghiệm từ thực tiễn đời sống pháp luật, thấy được những biến đổi của thực tiễn đời sống pháp luật, trên cơ sở đúc kết kinh nghiệm từ những tình huống pháp lý mà thực tiễn đặt ra, sinh viên sẽ được bổ sung, cập nhật những tri thức để giáo dục hiệu quả vận dụng tri thức pháp luật vào công việc của mình. Bởi lẽ, chính hoạt động thực tiễn của sinh viên cũng chính là cơ sở để đánh giá về hiệu quả vận dụng tri thức pháp luật của họ.

Ý thức pháp luật của sinh viên luôn bị chi phối, ràng buộc bởi các yếu tố đạo đức, văn hóa thực tế địa phương nơi họ học tập, sinh sống. Nếu sinh viên thiếu thông tin về tri thức pháp luật, nhất là không nắm bắt kịp thời những văn bản, chính sách pháp luật mới sẽ dẫn tới những hành vi vi phạm pháp luật, gây bức xúc.

Để vận dụng vào học tập và cuộc sống hiệu quả, sinh viên cần thường xuyên tự giáo dục ý thức pháp luật thông qua hoạt động tự học, tự bồi dưỡng. Mỗi sinh viên vận dụng

pháp luật khác nhau do trình độ tri thức pháp luật cũng khác nhau. Vì thế, để giáo dục hiệu quả vận dụng tri thức pháp luật vào công tác cần lựa chọn, phân loại sinh viên theo cấp, theo ngành, theo nhu cầu thông tin, theo trình độ, năng lực của mỗi nhóm đối tượng với phương châm trang bị cái mà sinh viên đang cần.

Giáo dục hiệu quả vận dụng tri thức pháp luật vào học tập và cuộc sống của sinh viên vừa có tính chất quá trình, vừa như là kết quả cuối cùng của điều chỉnh pháp luật đối với từng trường hợp cụ thể trong cuộc sống. Vận dụng pháp luật không chỉ là không vi phạm pháp luật, không làm điều pháp luật cấm mà còn được thể hiện ở những hành vi sử dụng pháp luật, ở tính tích cực pháp luật của mỗi sinh viên, ở việc chấp hành các nghĩa vụ pháp lý của họ trong công việc. Hành vi hợp pháp còn bao gồm những hành vi đấu tranh chống vi phạm pháp luật, tố giác về các hành vi vi phạm pháp luật v.v... vì vậy, sinh viên phải hiểu được ý nghĩa xã hội, giá trị xã hội của các quy định pháp luật, của những hành vi hợp pháp và tuân thủ nó một cách tự nguyện, chứ không chỉ vì sợ chế tài pháp luật. Sinh viên phải tuân thủ pháp luật, không vi phạm pháp luật và sử dụng pháp luật một cách có văn hóa pháp luật, văn hóa đạo đức.

2.3. Một số biện pháp giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên ở trường Đại học Công nghệ Thông tin & Truyền thông - Đại học Thái Nguyên

2.3.1. Giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên thông qua tuyên truyền, phổ biến, giáo dục, tự giáo dục

Phổ biến, giáo dục pháp luật thông qua các phong trào, các cuộc vận động và hoạt động của đoàn sinh viên. Hội sinh viên cần tập trung chỉ đạo phổ biến, giáo dục pháp luật đối với sinh viên thông qua tổ chức các phong trào hành động và đưa sinh viên tham gia các hoạt động giữ gìn trật tự, an toàn xã hội; chỉ đạo điểm, hướng dẫn xây dựng đội sinh viên xung kích an ninh tại địa bàn dân cư; tập huấn công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho cán bộ và tuyên truyền viên của Đoàn, những biện pháp đó đã có hiệu quả thiết thực, tạo đà cho hoạt động cơ sở. Bên cạnh đó, các cấp bộ Đoàn đã đẩy mạnh việc tổ chức các hoạt động giáo dục đời sống văn hóa tinh thần cho thanh, thiếu niên, tạo ra sân chơi lành mạnh nhằm tập hợp, thu hút thanh, thiếu niên tham gia hưởng ứng, góp phần hạn chế tình trạng vi phạm pháp luật, các tệ nạn xã hội. Phát huy vai trò xung kích, tình nguyện của sinh viên, các đội sinh viên xung kích an ninh phối hợp và hỗ trợ tích cực với lực lượng công an trong việc tuyên truyền, phổ biến pháp luật, tuần tra, phát hiện và tham gia giải quyết nhiều vụ việc vi phạm pháp luật ở địa bàn dân cư; tổ chức cho sinh viên tham gia các chiến dịch, các đợt cao điểm phòng, chống ma túy, mại dâm, đua xe trái phép... Phối hợp phòng ngừa, phát hiện, tố giác tội phạm, giúp đỡ người hoàn lương ở cộng đồng bằng các hoạt động như: Tham gia dự phiên tòa lưu động; phát động phong trào “Tìm địa chỉ đen”; đặt “Hòm thư tố giác tội phạm”; “Hòm thư cứu bạn”; “Hòm thư xanh”; “Điện thoại đường dây nóng”, qua đó sinh viên đã cung cấp nhiều tin có giá trị giúp cho lực lượng

công an; tham gia quản lý, giáo dục hàng vạn đối tượng tại cộng đồng. Đã có nhiều mô hình phổ biến, giáo dục pháp luật đối với sinh viên ở cơ sở từng bước được củng cố và có sự phát triển nhiều về số lượng, đa dạng về phương thức, loại hình tổ chức, hoạt động, tiêu biểu như: Mô hình câu lạc bộ tuổi trẻ với pháp luật; mô hình “phiên tòa giả định”; mô hình đội tuyên truyền sinh viên về pháp luật; mô hình tư vấn pháp luật, trợ giúp pháp lý cho thanh, thiếu niên; mô hình đội giáo dục đồng đẳng....

Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật giáo dục ý thức pháp luật bằng cách cung cấp đầy đủ nhất thông tin về pháp luật cho sinh viên, giúp mỗi sinh viên nhận thức đầy đủ về nghĩa vụ và quyền của mình, các giới hạn hành vi được thực hiện hay không và các chuẩn mực pháp luật quy định để từ đó tự giác tuân thủ, chấp hành và tổ chức vận dụng pháp luật.

Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật thông qua nói chuyện chuyên đề về pháp luật cho sinh viên. Nói chuyện chuyên đề phải mở rộng ra các vấn đề liên quan chứ không đóng khung trong phạm vi pháp luật, trong khuôn khổ một vấn đề khép kín.

Các buổi nói chuyện chuyên đề phải mời báo cáo viên là cán bộ nghiên cứu, cán bộ xây dựng pháp luật, cán bộ tuyên truyền pháp luật, hòa giải viên, thành viên các Câu lạc bộ pháp luật, luật sư v.v... bởi họ là những người có kiến thức chuyên ngành sâu rộng về lĩnh vực được trình bày và am hiểu pháp luật.

Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật thông qua tuyên truyền miệng. Cần biên soạn tài liệu phổ thông dưới dạng hỏi đáp pháp luật, tình huống pháp luật, tuyên truyền giáo dục ý thức pháp luật trên các phương tiện thông tin đại chúng; xây dựng câu lạc bộ pháp luật; tủ sách pháp luật, thi tìm hiểu pháp luật là những phương thức đem lại hiệu quả nhất định đối với vấn đề giáo dục ý thức pháp luật của sinh viên.

Giáo dục ý thức pháp luật thông qua quá trình tự giáo dục của sinh viên. Tự giáo dục nhằm giáo dục ý thức pháp luật của sinh viên được xác định như sự gắn kết giữa lý luận và thực tiễn, giúp họ không ngừng giáo dục tri thức pháp luật, củng cố tình cảm, niềm tin và ý chí. Thông qua tự giáo dục sẽ tạo ra được "cầu nối" giúp cho sự chuyển hoá giữa hệ thống tri thức pháp luật đã được tích lũy trong học tập và công tác với công việc chuyên môn, đồng thời làm cho hệ thống tri thức pháp luật không ngừng được củng cố, bổ sung và phát triển.

Giáo dục ý thức pháp luật thông qua quá trình tự giáo dục của sinh viên thể hiện:

Một là, sinh viên cần tự giác, tích cực thông qua tự học, tự giáo dục hiểu biết về pháp luật, củng cố tình cảm, niềm tin đối với pháp luật. Mỗi sinh viên phải xây dựng cho mình kế hoạch tự giáo dục ý thức pháp luật của mình sát với chức trách, nhiệm vụ được giao, đặt ra nội dung, phương pháp, yêu cầu cụ thể, toàn diện cần đạt được để phấn đấu. *Hai là*, trong quá trình tự học tập, bồi dưỡng, sinh viên phải có động cơ, kế hoạch học tập khoa học để mở rộng hiểu biết, để làm việc, hoàn thiện bản thân và quan trọng hơn là vận dụng pháp luật vào công việc chuyên môn. *Ba là*, sinh viên cần lấy chính mình để làm

đối tượng giáo dục, là quá trình hướng nội nhằm biến đổi các phẩm chất tâm lý nhận thức, tình cảm, ý chí của bản thân mình. Trong quá trình đó, sinh viên vừa là chủ thể vừa là đối tượng tự giáo dục, họ vừa là người tích cực, chủ động đề ra kế hoạch, nội dung chương trình, mục tiêu, phương hướng, biện pháp tự giáo dục trên cơ sở của quá trình học tập, bồi dưỡng và mục tiêu của học tập, bồi dưỡng, vừa là người thực hiện nội dung chương trình đó.

Như vậy, việc biến quá trình giáo dục thành quá trình tự giáo dục là một yêu cầu quan trọng, cần thiết, nó có vai trò góp phần quyết định đến hiệu quả giáo dục. Điều đó đòi hỏi sinh viên phải ra sức phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo và tự giác trong việc rèn luyện học tập và hoạt động đoàn thể.

2.3.2. Đối mới phương thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật; kết hợp tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật với thực hành vận dụng tri thức pháp luật

Kết hợp tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật với thực hành, vận dụng pháp luật thông qua hoạt động xã hội như xây dựng gia đình văn hóa hay các cuộc vận động có tính phong trào trong nhân dân, hoạt động báo chí tuyên truyền, phối hợp với đài Phát thanh - Truyền hình của địa phương v.v...

Sử dụng kênh Phát thanh - Truyền hình, Báo để xây dựng chuyên mục phát sóng trên truyền hình và chuyên mục trên Báo cung cấp thông tin cho sinh viên những văn bản đã hết hiệu lực hoặc đã được sửa đổi, bổ sung nhưng chưa được cập nhật kịp thời và những văn bản pháp luật mới. giáo dục mạnh mẽ trên các phương tiện thông tin đại chúng sẽ có tác dụng lớn trong việc chấp hành pháp luật, làm thay đổi thái độ, tình cảm, niềm tin của sinh viên đối với pháp luật. Bởi lẽ, thông qua việc tiếp nhận, xử lý thông tin pháp luật, cùng với sự định hướng pháp luật, sinh viên sẽ từng bước hình thành thói quen, tiếp cận ngôn ngữ pháp luật, qua đó họ có được những tri thức cần thiết để có thể áp dụng vào đời sống thông qua các mối quan hệ xã hội mà họ tham gia, là phương tiện để họ thực hiện quyền lợi và nghĩa vụ của mình.

Qua kênh thông tin trên, sinh viên vận dụng tri thức pháp luật để phân tích tình huống pháp luật nhằm xác định đúng bản chất của sự việc, nội dung tình huống, nếu xác định không chính xác bản chất của tình huống pháp lý xảy ra trong thực tiễn sẽ ảnh hưởng đến toàn bộ chất lượng của những đề xuất sau này, có khi sẽ gây ra hiệu quả khôn lường.

Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật thông qua các loại hình văn hoá, văn nghệ, đặc biệt là sinh hoạt văn hoá truyền thống, các buổi giao lưu, sinh hoạt văn hóa của sinh viên có lồng ghép nội dung về pháp luật; đưa nội dung về pháp luật vào sinh hoạt trong các tổ chức đoàn thể, các phong trào thi đua, các cuộc vận động ở cơ sở. Đồng thời, thực hiện linh hoạt các phương thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật qua việc

tổ chức đột xuất phù hợp với tình hình thực tế tại địa phương nhằm tuyên truyền vận động chấp hành pháp luật theo từng lĩnh vực.

3. KẾT LUẬN

Tri thức pháp luật đúng đắn giúp cho sinh viên đưa pháp luật đi vào cuộc sống, không chỉ vậy còn hình thành những hành vi tích cực phù hợp với pháp luật, đáp ứng yêu cầu công việc của sinh viên. Trong vận dụng tri thức pháp luật vào học tập và cuộc sống, sinh viên phải phải tuân thủ pháp luật, không làm trái pháp luật, phải chấp hành pháp luật gắn với việc tích cực thực hiện những nghĩa vụ pháp lý với tư cách là chủ thể lãnh đạo, quản lý. Với các biện pháp như: Thông qua tuyên truyền, phổ biến, giáo dục, tự giáo dục; Đổi mới phương thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật; kết hợp tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật với thực hành vận dụng tri thức pháp luật cần được nhà trường áp dụng đồng bộ trong quá trình giáo dục pháp luật cho sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Chí Đông (2019), *Ý thức pháp luật và vấn đề giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên tỉnh Quảng Ninh hiện nay*, Luận án tiến sĩ triết học, Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.
2. Đỗ Thành Đô (2016), *Giáo dục ý thức pháp luật cho sinh viên các trường đại học ở các tỉnh Trung Trung Bộ trong giai đoạn hiện nay*, Luận án tiến sĩ, Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam.
3. Nguyễn Quốc Hiệp (2007), “Vai trò của pháp luật trong việc tuyển chọn và bổ nhiệm cán bộ, công chức ở nước ta”, *Tạp chí Nhà nước và Pháp luật*, số 2, tr.25-35.
4. Đào Thị Hiền (2013), Vai trò của ý thức pháp luật trong đời sống xã hội, *Tạp chí Khoa học kỹ thuật thủy lợi và Môi trường*, số 43 (12/2013), tr.150-154.
5. Hoàng Thị Kim Quế (1999), Một số suy nghĩ về mối quan hệ giữa pháp luật và đạo đức trong hệ thống điều chỉnh xã hội, *Tạp chí Nhà nước và pháp luật*, số 7, tr.9-19.
6. Hoàng Thị Kim Quế (2015), Các yếu tố tác động đến thực hiện pháp luật của công dân ở nước ta hiện nay, *Tạp chí Khoa học Đại học quốc gia Hà Nội: Luật học*, Tập 31, Số 3 (2015), tr.26-31.
7. Đinh Xuân Thảo (1996), “*Giáo dục ý thức pháp luật trong các trường đại học, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề (không chuyên luật) ở nước ta hiện nay*”, Luận án Phó tiến sỹ khoa học.
8. Nguyễn Hưng Thịnh, Một số giải pháp tăng cường công tác phổ biến, giáo dục pháp luật góp phần giáo dục ý thức pháp luật cho học sinh, sinh viên Đại học Thái Nguyên trong giai đoạn hiện nay, *Tạp chí Khoa học & Công nghệ*, 105(05), tr.163-168.

LEGAL AWARENESS EDUCATION FOR STUDENTS AT TNU-UNIVERSITY OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY

Tran Thuy Linh

Abstract: *Educating students' legal awareness is a process of proactive, positive interaction between the educational subject and the educated object to change both their consciousness and behavior in implementing and applying the law. Educating students' legal awareness is a fundamental element in personality, the basis for students to self-regulate their behavior according to the law, which makes students' legal awareness and behavior more and more perfect. The article analyzes the content of legal awareness education for students. It proposes measures to educate legal awareness for students at the University of Information & Communications Technology - Thai Nguyen University.*

Keywords: *Education, legal awareness, students.*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 27-3-2024; ngày phản biện đánh giá: 12-4-2024; ngày chấp nhận đăng: 15-5-2024)